

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-Neretvanska županija/kanton
OPĆINA PROZOR-RAMA

Služba za razvoj, poduzetništvo, obrt i financije

Prozor-Rama, Kralja Tomislava bb, tel./fax.: +387 36 771 912; 771 342; e-mail: razvoj@prozor-rama.org

**INFORMACIJA O STANJU U OBLASTI ŠUMARSTVA NA
PODRUČJU OPĆINE
PROZOR-RAMA**

Prozor – Rama, veljača 2022.

Informacija o stanju, gospodarenju i zaštiti šuma na području Općine Prozor-Rama, listopad 2021.

UVOD

Zakonodavni okvir oblasti šumarstva se regulira Zakonom o šumama Federacije BiH i Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja. Presudom Ustavnog suda FBiH u studenom 2009. godine prestao se primjenjivati Zakon o šumama u FBiH. Vlada Federacije BiH je do kraja 2009. godine, kao prijelazno rješenje, donijela Uredbu o šumama koja se primjenjivala do 2011. godine, ali se Presudom Ustavnog suda prestala primjenjivati od prosinca 2011. godine.

Navedenom presudom Parlamentu F BiH naloženo je da u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja presude („Službene novine Federacije BiH broj: 36/09) navedeni zakon usuglasi sa Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH, a što Parlament Federacije BiH do danas nije učinio. Od tada do danas ova oblast je zakonski neuređena. Vlada Federacije BiH je na 55. sjednici održanoj 27.05.2016. godine, nakon razmatranja Prednacrt zakona o šumama izrađenog od strane nadležnog Ministarstva, utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt zakona o šumama. Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH je na 12. redovnoj sjednici održanoj 13.07.2016. godine razmatrao ovaj Zakon i donio zaključak kojim je prihvatio Nacrt zakona o šumama. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH na nastavku 15. redovne sjednice održane 15.12.2016. godine razmatrao je Nacrt Zakona o šumama, te usvojio Zaključak kojim je prihvaćen Nacrt Zakona o šumama. Predmetnim zaključcima predlađač je zadužen da provede javnu raspravu u roku od 90 dana. Nadležno Ministarstvo je na području svih županija provelo javnu raspravu, pri čemu je i naša općina aktivno sudjelovala i dala pismeno svoje prijedloge za dopunu navedenog Zakona. Uzimajući u obzir konstruktivne primjedbe i sugestije iznesene tijekom javnih rasprava, izrađen je Zakon o šumama i isti je upućen Vladi F BiH 31.05.2017. godine na razmatranje, utvrđivanje teksta Prijedloga i upućivanja u dalju parlamentarnu proceduru.

Isti do danas, i pored već tri upućene urgencije od strane Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (2018., 2019. i 2020. godine), nije razmatran ni na jednom od domova Parlamenta Federacije BiH. U prethodnom periodu, kao posljedica nedonošenja federalnog propisa za oblast šumarstva, devet Županija je donijelo svoje propise za oblast šumarstva a HNŽ još nema navedeni zakon, čime nije nitko ovlašten za gospodarenje državnim šumama i šumskim zemljištem, odnosno sječom i prodajom državne šume na navedenom području.

OPĆI PODACI O ŠUMARSTVU F BiH i HNŽ

Pokrivenost šumama i šumska zemljišta u Federaciji Bosne i Hercegovine se prostiru na površini od oko 1.523.702 ha, od čega su u državnom vlasništvu oko 1.246.702 ha ili 82%, a u privatnom vlasništvu i vlasništvu drugih pravnih osoba oko 277.000 ha ili 18%. Za državne šume izrađene su šumskoprivredne osnove za sva područja, osim ŠPP „Srednjeneretvansko” i područje krša Hercegovačko-neretvanske županije. Kada su u pitanju privatne šume nisu izrađene šumskoprivredne osnove u Hercegovačko-neretvanskoj županiji. Izrada šumskoprivrednih osnova za državne šume je obveza šumskoprivrednih društava, a za privatne šume nadležnih županijskih ministarstava.

Na osnovu zakonskih odredbi u svim županijama, osim u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, osnovana su ŠGD, koja su u administrativnim granicama županije i u potpunosti preuzela gospodarenje državnim šumama. Skupština Hercegovačko – neretvanske županije je 21.06.2005. godine osnovala Šumsko gospodarsko društvo „Šume Hercegovačko –

Neretvanske“ d.o.o. Mostar, što je bilo u skladu sa tada važećim zakonskim rješenjima, ali ovo društvo nije u potpunosti stavljeno u funkciju.

Postojeća poduzeća u oblasti šumarstva u Hercegovačko – neretvanskoj županiji su:

„Šume Hercegovačko – neretvanske „ d.o.o. Mostar

Šumarstvo „Srednje-neretvansko“ d.d. Mostar;

Šumarstvo „Prenj“ d.d. Konjic;

Šumarstvo „Ljuta“ d.o.o. .

Do trenutka likvidacije od strane suda, u oblasti šumarstva bilo je i poduzeće J.P. “Šume Herceg Bosne“ Mostar. Šume i šumsko zemljište koje je do pokretanja postupka stečaja nad bilo u posjedu ovog poduzeća kroz poseban sudski postupak (u kojemu Općina Prozor – Rama nije imala aktivnu legitimaciju) dodijeljene su u posjed države Bosne i Hercegovine, te je ta projena posjednika upisana u posjedovne listove u katastru Općine Prozor – Rama.

I pored toga navedena poduzeća u Hercegovačko-neretvanskoj-županiji, iako nemaju Ugovor o gospodarenju šumama, niti Suglasnost na Plan gospodarenja od županijskog i federalnog resornog ministarstva i koja imaju Rješenja o zabrani rada, koja su im izrečena još od 2009. godine od federalne šumarske inspekcije, cijelo vrijeme neometano vrše sječu šuma.

ŠUMSKI FOND I ŠUMSKO ZEMLJIŠTE OPĆINE PROZOR-RAMA

Općina Prozor-Rama raspolaže sa oko 47,7 tisuća hektara ukupnih površina i spada među tri najveće općine u HNŽ-u. Šume i šumsko zemljište na području Općine Prozor - Rama prostire se na površini 23.091,00 ha, od čega su u državnom vlasništvu 20.982,00 ha ili 91%, a u privatnom vlasništvu 2.109,00 ha ili 9%. Visoke šume u privatnom vlasništvu su dosta usitnjene po podacima iz katastra. Ima ih samo 10,50 %, dok je postotak izdanačkih šuma u ukupnoj površini jako visok.

U cilju kvalitetnijeg i efikasnijeg rada na saniranju i unapređenju stanja šume, potrebno je poduzeti niz mjera. Izraditi program dugoročnog razvoja šumarstva u kome bi se definirale neke nove kategorije vezane za funkciju šume, kao što su biodiverzitet, socijalna funkcija šume, očuvanje ekosustavnog lanca, zatim podizanje mlađih kultura, zaštita zemljišta od propadanja (degradacije šuma, elementarne nepogode, biljnih bolesti i požari) te ekološka funkcija šume.

Ukupne zemljišne površine u Općini Prozor-Rama po vlasništvu i načinima korištenja u ha.

Prostor	Poljoprivredno								Šume	Ostalo	Sveukupno
	Ukupno	Obradivo					Pašnjaci	Ribnjaci, bare i trstici			
		Svega	Oranice	Voćnjaci	Vinogradi	Livade					
Državno	5.810	402	111	22	3	266	5.408	-	20.982	2.122	29
Privatno	15.435	8.453	3.689	214	11	4.539	6.982	-	2.109	1.242	18.786
Ukupno	21.245	8.855	3.800	236	14	4.805	12.390	-	23.091	3.364	47.700
Struktura u %	44,50	18,50	7,90	0,50	0,03	10,10	26,00	-	48,40	7,10	100,00

Izvor: Katastarski operat

ZAŠTITA ŠUMA NA PODRUČJU HNŽ I OPĆINE PROZOR-RAMA

Zaštitu šuma provodi Uprava za šume, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ. Uprava za šumarstvo operativne poslove vrši putem područnih jedinica – odjela za čuvanje i nadzor šumskih resursa van svog sjedišta u općinama županije, kako slijedi:

Informacija o stanju, gospodarenju i zaštiti šuma na području Općine Prozor-Rama, listopad 2021.

1. Područna jedinica – Odjel 1 sa sjedištem u Mostaru za državne šume i privatne šume u granicama grada Mostara i općine Čitluk
2. Područna jedinica – Odjel 2 sa sjedištem u Konjicu za državne i privatne šume u granicama općine Konjic
3. Područna jedinica – Odjel 3 sa sjedištem u Prozor-Rami za državne i privatne šume u granicama općina Prozor-Rama i Jablanica
4. Područna jedinica – Odjel 4 sa sjedištem u Čapljini za državne i privatne šume u granicama općina Čapljina, Stolac, Neum i Ravno.

Uprava za šumarstvo nalazi se u sastavu Ministarstva i obavlja upravne, nadzorne, stručne, analitičke, operativne i druge poslove koje se odnose na izvršavanje zakona, propisa i drugih općih akata u okviru nadležnosti, a posebno: pripremanje propisa iz oblasti šumarstva, praćenje podataka o stanju i razvoju iskorištavanje šuma i praćenje stanja drvnog fonda, poslove u svezi zamjene šumskog zemljišta, uzgoj i zaštitu šuma, praćenje realizacije Programa integralne zaštite šum, pripremanje i davanje mišljenja za proglašenje zaštitnih šuma i šuma sa posebnom namjenom, praćenje stanja i stupnja oštećenosti šuma putem podataka izvještajno-dojavne službe, pošumljavanje degradiranih i prorijeđenih šuma, goleti i krša; osiguravanje neposredne zaštite šuma putem čuvarske službe i ostale poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Dakle iz navedenog vidljivo je da sve ovlasti zaštite, uzgoja i razvoja, pripada nadležnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva HNŽ/K, odnosno Upravi za šumarstvo koja preko svoje čuvarske službe obavlja te poslove. Svjedoci smo da su šume potpuno degradirane te napravljene potpune golet jer nisu osigurali zaštitu niti su do sada obavili bilo kakvu pošumljavanje i obnovu.

ŠTETE NA ŠUMAMA NA PODRUČJU OPĆINE PROZOR-RAMA

a). Štete nad šumama od nedozvoljene i nekontrolirane sječe

Šume na području općine Prozor – Rama smatramo značajno degradiranim jer nadležno ministarstvo odnosno Uprava za šumarstvo koja operativne poslove vrši putem područnih jedinica – odjela za čuvanje i nadzor šumskih resursa van svog sjedišta u općinama županije, a čija područna jedinica postoji u našoj općini, nisu kvalitetno obavljali svoje zadaće. Ne samo što su napravljene ogromne štete nad šumom koje do sada nisu obnavljali nego prijete i drugi problemi od erozije tla, poplava i slično.

U 2020. godini nadležnoj Policijskoj postaji Prozor-Rama, za nedozvoljenu sječú odnosno šumsku krađu upućeno je 7 prijava, za koje su poduzete daljnje mjere (Izvor: Informacija Policijske stanice Prozor –Rama za 2020. godinu). Ovo ukazuje na nedovoljan rad zaštitara šuma na čuvanju i neučinkovitost poduzetih mjera od strane Uprave za šumarstvo. Posebno problematična je 2021. godina, u kojoj je organizirana velika sječa šume na području Vrana, uz pokušaje sječe i na području Osojnice i Makljena. Ogromne štete po ovom osnovu tek će se procjenjivati.

b). Štete nad šumama - ostale

- Šumski požari: Značajnije štete od požara nad šumama u izvještajnom periodu nisu zabilježene tako da iz ovih razloga nije došlo do uništavanja šuma.
- Ekološki incidenti: Nije bilo.
- Štete od divljači, gusjenica, glodavaca: Nije bilo. Pojava štetnika golobrista stručnog naziva zlatokraj, koji je bio prisutan od 2012. godine, te naglog širenja 2013. godine i

njegove prisutnosti i u 2014. godine, nakon čega je je došlo prirodnim putem do nestanka-uginuća pa više nije prisutna na šumama naše općine.

- Biljne bolesti: Nije bilo.
- Sušenje šuma: Nije zabilježeno.

c). Poduzete mjere na zaštiti šuma od strane općine Prozor-Rama

U 2020. i 2021. godini Općina Prozor- Rama je zaprimala obavijest o planovima gospodarenja šumama od „Šumarstva Srednje Neretvansko“ d.d. Mostar i u 2021. godini od JP „Šume Hercegovačko neretvanske“ d.o.o. Mostar. Općina Prozor-Rama nije dala niti jednu suglasnost na predmetni Plan gospodarenja šumama, jer nema ovlasti odobravanja planova gospodarenja šumama. Upozoreni su da je bilo kakva sječa nelegalna i nezakonita te obavještene sve nadležne institucije za poduzimanje mjera.

Unatoč nedavanju suglasnosti, JP ŠGD „Šume Hercegovačko neretvanske“ d.o.o. Mostar je dana 15.6.2021. uputio dopis kojim obavještava Općinu Prozor – Rama da će otpočeti sa radovima na sječi šume po svojem Planu gospodarenja za 2021. godinu, usvojenog od Nadzornog odbora svog poduzeća.

Općina Prozor – Rama odmah je uputila prijavu planirane nelegalne sječe na sve adrese koje imaju bilo kakvu nadležnost, a to su:

PRAVOBRANITELJSTVO BiH, SARAJEVO

VLADA FEDERACIJE BiH, Za Premijera, gosp. Fadila Novalića

FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA SARAJEVO, Za Ministra, gospodina Šemsudina Dedića

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA FBiH SARAJEVO, Za Ministra, gospodina Aljošu Čamparu

FEDERALNO PRAVOBRANITELJSTVO, Sarajevo,

FEDERALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE, Šumarski inspektorat

SKUPŠTINA HERCEGOVAČKO – NERETVANSKE ŽUPANIJE/KANTONA, Za Predsjednika Skupštine i zastupnike u Skupštini

VLADA HERCEGOVAČKO – NERETVANSKE ŽUPANIJE/KANTONA, Za Premijera, gosp. Nevenka Hercega

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE HNŽ/K MOSTAR, Za Ministra, gospodina Donku Jovića, Za inspektorat šumarstva

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA HNŽ/K MOSTAR, Za Ministra, gosp. Slađana Bevandu, - Za Policijsku postaju Prozor – Rama, n/r Zapovjednik Ante Šarčević

ŽUPANIJSKO/ KANTONALNO TUŽITELJSTVO HERCEGOVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE/KANTONA MOSTAR, Za glavnog županijskog tužitelja, gosp. Zdenka Kovača JP „ŠUME HERCEGOVAČKO – NERETVANSKE“ d.o.o. MOSTAR.

Tekst prijave bio je slijedeći:

„Poštovani,

Dana 16.6.2021. zaprimili smo Obavijest Javnog poduzeća „Šume hercegovačko – neretvanske“ d.o.o. Mostar o početku radova sječe šume na području općine Prozor – Rama. Za navedene radnje imenovano poduzeće nije ni tražilo ni dobilo suglasnost Općine Prozor – Rama, niti je dostavilo suglasnost bilo koje nadležne institucije.

Šume na području općine Prozor – Rama nisu u posjedu niti u vlasništvu navedenog poduzeća, te smatramo da bi sječa takve imovine predstavljala krađu sa ciljem stjecanja protupravne imovinske koristi. Po načinu planiranja predmetnog posla nelegalne sječe šume može se smatrati da se radi i o DOGOVORU, PRIPREMANJU, UDRUŽIVANJU I ORGANIZIRANOM KRIMINALU!

Dopuštanje nelegalne sječe jednom pravnom subjektu značilo bi otvaranje šuma na području općine Prozor – Rama za nelegalnu sječu i drugim zainteresiranima, što bi vrlo brzo dovelo do potpune devastacije šumskog fonda u ovoj općini.

Molimo žurne postupke kako bi se spriječila navedena nezakonitost.

S poštovanjem, Načelnik, dr. Jozo Ivančević“.

Informacija o navedenim aktivnostima upućena je na prvu sjednicu Općinskog vijeća, koje je dana 19.6.2021. donijelo Zaključak broj: 01-04-1759/21, kojim je zatražilo uvođenje zakonitosti u oblast gospodarenja šumama na području općine Prozor – Rama i omogućavanje legalne sječe domaćinstvima drva za ogrjev.

U nekoliko navrata nakon toga, po primljenim prijavama od strane građana, Općina Prozor – Rama je upućivala dopise sa zahtjevima za poduzimanje mjera na zaštiti od krađe šume i uvođenje zakonitosti u tu oblast. Mještani sela Orašac su fizički spriječili krađu šume od strane JP ŠGD „Šume hercegovačko – neretvanske“ d.o.o. Mostar koju su pokušali na području Osojnice (podnožje Ljubuše).

Budući da nijedan od tih zahtjeva nije doveo do stvarne akcije i do zaustavljanja krađe šume, općinski načelnik je dana 4.11.2021. uputio prijavu osnovane sumnje na organizirani kriminal najvišoj instituciji za istrage i zaštitu, SIPA-i, sa sljedećim tekstom:

Predmet: Prijava mogućeg organiziranog kriminala

„Poštovani,

Na području općine Prozor – Rama vrši se sječa šume – tehničko drvo, od strane Javnog poduzeća Šumsko gospodarsko društvo „Šume Hercegovačko - neretvanske“ d.o.o. Mostar. Navedeno poduzeće:

- nema suglasnosti za sječu šume,*
- ne postupa ni po kakvom zakonu jer u HNŽ/K nije donesen županijski zakon o šumama, dok je federalni davno stavljen van snage,*
- ne obazire se na bilo čija mišljenja i zahtjeve protiv sječe šume,*
- sječu vrši na imovini koja uopće nije u njihovom posjedu ili vlasništvu.*

Općina Prozor – Rama kroz više dopisa kao i zaključaka Općinskog vijeća tražila je obustavu sječe odnosno intervenciju nadležnih službi (7 dokumenata u privitku).

Na traženja Općine Prozor – Rama odgovore su davali:

- Policijska stanica Prozor – Rama, vršila uvid u aktivnosti sječe te sačinjavala zapisnike, iste upućivala u PU Konjic, te dalje Tužiteljstvu HNŽ/K Mostar. Na traženje Općine Prozor – Rama nisu dostavili zapisnike ni druge materijale, osim površnih informacije o poduzetim mjerama i radnjama (privitak 1);*
- Federalni pravobranitelj Jakov Dujić, koji je upozorio na činjenicu nezakonitog postupanja JP „Šume Hercegovačko neretvanske“ d.o.o. Mostar (dva dopisa) (privitak 2 i 3);*
- Federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Šemsudin Dedić, ukazao na nezakonitost planirane sječe, kao i na potrebu da se o svemu izjasni državni pravobranitelj jer su šume na području općine Prozor – Rama u vlasništvu države BiH (privitak 4);*

Informacija o stanju, gospodarenju i zaštiti šuma na području Općine Prozor-Rama, listopad 2021.

- *Federalna uprava za inspekcijske poslove, Federalna šumarska inspekcija, koja je utvrdila da JP ŠGD „Šume Hercegovačko – Neretvanske“ d.o.o. Mostar nije imalo zakonski osnov i pravo raspolaganja državnim šumama i šumskim zemljištem, odnosno gospodarenja – sječe i prodaje državne šume.*

- *Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ/K, Donko Jović, bez ocjene zakonitosti sječe, tvrdi da šumari Uprave za šumarstvo vrše evidenciju sječe, te da je šumarska inspekcija podnijela kaznenu prijavu protiv poduzeća koji sijeku šume u HNŽ/K, bez navođenja razloga za podnošenje kaznene prijave.*

Osim navedenih institucija, i mještani Mjesne zajednice Orašac, na čijem terenu se vrši sječa, uputili su nekoliko predstavki protiv samovolje u sječi tehničkog drveta dok oni nemaju pravo sjeći drvo za ogrjev.

Unatoč svim navedenim stavovima i dalje se na tom terenu siječe šuma i vrše se licitacije kojima se traži kupac koji će kupiti i isjeći (tude) šume.

Smatramo da postoji dogovor određenih institucija, čak politički dogovor, da se navedenom poduzeću omogući sječa šume upravo na području općine Prozor – Rama. zbog toga je po nama riječ o kaznenom postupanju i nezakonitom organiziranju radi pribavljanja nepripadajuće materijalne koristi, putem krčenja i pustošenja šuma od strane poduzeća koje nema nikakvo pravo na tu imovinu.

Kao dokaz ovoj tvrdnji iznosimo slijedeće činjenice:

- *Pravobraniteljstvo BiH, po našim saznanjima, nije se ni jednom oglasilo po ovome iako su šume u kojima se vrši prijavljena sječa u posjedu države BiH,*

- *Vlada Hercegovačko neretvanske županije/ kantona nije se ni jednom očitovala o prijavljenoj sječi, niti je, po našim saznanjima, tražila postupanje od MUP-a HNŽ/K sa ciljem zaustavljanja sječe, niti je, po našim saznanjima, tražila postupanje od strane Tužiteljstva HNŽ/K kako bi se zaustavila nezakonita sječa.*

- *Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, u čijem sastavu se nalazi i Uprava za šumarstvo, te koja vrši upravljanje i financiranje JP ŠGD „Šume Hercegovačko neretvanske“ d.o.o. Mostar, samo je evidentirala, ne i tražila zaustavljanje nezakonite sječe, iako je to mogla preko direktora, Nadzornog odbora, preko MUP-a i preko Tužiteljstva, dok se upućena kaznena prijava može smatrati i pravljenoj alibiji za sva nezakonita propuštanja činjenja.*

- *Tužiteljstvo HNŽ/K nije dalo nalog da se preko policije zaustavi nelegalna sječa, niti je policija zaustavljala kamione koji prevoze usječenu šumu, iako to čine prema drugim, pojedinačnim kršiteljima zakona iz ove oblasti.*

Smatramo da je usječeno više tisuća metara četvornih drveta te je izvršena krađa u velikoj vrijednosti. Imamo osnovanu sumnju za kazneno djelo učinjeno kroz udruživanje i organiziranje više osoba i institucija koje svojim nečinjenjem nisu spriječile navedeno kazneno djelo koje je rezultiralo krađom šume i pustošenjem šumskih terena uz moguće ogromne posljedice eko sustave, čak i na hidrologiju cijelog terena.

Smatramo da je navedeno kazneno djelo učinjeno u dosluhu sa osobama koje predstavljaju institucije koje su trebale štiti zakonitost a ne poticati i omogućiti nezakonitost koju prijavljujemo, te se stoga radi o organiziranom kriminalu čija istraga je u nadležnosti SIPA-e.

Poštovani, nakon brojnih traženja od drugih nadležnih institucija, zaključili smo da je SIPA jedina institucija koja može razotkriti kriminalno organiziranje i zaustaviti cijeli postupak devastiranja i pustošenja šuma na području općine Prozor – Rama, te sankcionirati odgovorne.

Molimo postupanje po ovoj prijavi.

S poštovanjem! Načelnik, dr. Jozo Ivančević“.

Osim navedenih prijava i pokušaja zaustavljanja nelegalne sječe šume, upućen je i novi zahtjev pravobraniteljima BiH, Federacije BiH i Županije Hercegovačko – neretvanske za poduzimanje mjera sudske zabrane sječe šuma na prostoru općine Prozor-Rama.

Dana 7.1.2021. od poduzeća ŠUMARSTVO „SREDNJE NERETVANSKO“ d.d. Mostar zaprimili smo dopis broj 351-1/21 od 27.12.2021., sa naslovom: Plan gospodarenja šumama za 2022. godinu za Šumsko privredno područje „Srednje Neretvansko“ – dio, dostavlja se. U Planu je predviđena sječa šume i na području općine Prozor – Rama.

Podnositelj je dostavio i Odluku Nadzornog odbora poduzeća kojim se odobrava sječa po predmetnom Planu gospodarenja šumama.

Za navedeni Plan imenovano poduzeće nije dobilo suglasnost Općine Prozor – Rama, jer ista nije nadležna za odobravanje po ovom osnovu.

Obavijest o ovom zahtjevu pod naslovom: **„Prijava najave nezakonitih aktivnosti u šumama na području općine Prozor – Rama – zahtjev za postupanje“** upućena je na adrese gore spomenutih institucija koje se i ranije upoznavane sa nelegalnim radnjama u šumama na području ove Općine, uz obrazloženje **„Šume na području općine Prozor – Rama nisu u posjedu niti u vlasništvu navedenog poduzeća, niti bilo kojega drugog, te smatramo da bi sječa takve imovine predstavljala krađu sa ciljem stjecanja protupravne imovinske koristi. Po načinu planiranja predmetnog posla nelegalne sječe šume može se smatrati da se radi o KRIMINALU!“**

Nakon ove prijave, Općina je dana 21.1.2021. zaprimila odgovor Županijskog šumarsko – lovnog inspektora kojom su nas upoznali da su protiv dva poduzeća - JP „Šume Hercegovačko neretvanske“ d.o.o. Mostar i „Šumarstva Srednje Neretvansko“ d.d. Mostar podnijeli kaznene prijave nadležnom tužiteljstvu vezano za sječu šume na navedenim područjima.

Dana 25.1.2022. stigao je odgovor i od Federalnog pravobranitelja koji je uz odsta argumentacije ukazao na neprihvatljivost radnji koje poduzimaju navedena dva poduzeća, o čemu je obavijestio i Pravobraniteljstvo BiH kao nadležno po pitanju vlasništva nad velikim šumskim površinama u našoj općini.

Dana 28.1.2022. zaprimljen je i odgovor Državne agencije za istrage i zaštitu u kojem su nas obavijestili da su, postupajući po prijavi Općine Prozor – Rama, izvršili određene mjere i radnje u cilju utvrđivanja postojanja osnova sumnje da li je od strane osoba koje su izvršile sječu šume na području općine Prozor – Rama počinjeno kazneno djelo propisano Kaznenim zakonom BiH ili nekim drugim kaznenim zakonom koji se primjenjuje na području BiH.

SMJERNICE BUDUĆEG GOSPODARENJA

Šume predstavljaju specifično prirodno bogatstvo čije se značenje ne može izraziti samo u gospodarskoj, nego još i više u ekološkoj i socijalnoj vrijednosti. Gospodariti tim resursom velika je obveza prema društvu u cjelini, a to znači racionalno koristiti njene proizvodne mogućnosti, ali uz istovremeno i njenu obnovu.

Redovna i potpuna realizacija planova gospodarenja šumama a posebno realizacija plana sječe ima značajan utjecaj na kvalitetu i stanje šumskog fonda.

Zaostala minska polja nisu samo opasnost za sigurnost građana već i velika zapreka za razvoj Općine (šumarstva, poljoprivrede, industrije...), te eventualne zahvate u prostoru koji su esencijalni za isti. Područja zagađena minama podudaranju se sa zonama ratnih djelovanja. Sustavno izviđanje, koje provodi nadležno tijelo BHMAG, utvrdilo je veličinu i kompleksnost

ovoga problema. Detaljno izviđanje je potrebno zbog nepoznavanja rasporeda minskih polja, pojedinačnih mina na širem području, nesavršenosti alata za razminiranje itd.

Temeljni zadatak u gospodarenju šumama je uzgajanje šuma, to jest izbor vrste, načina i vremena rada u šumskom ekosustavu, koji će omogućiti da isti daje maksimalnu proizvodnju, stabilnost, a time i samoobnovljivost. Obnova sastojina obavlja se šumskim vrstama drveća koje su na tom staništu autohtone ili udomaćene. Važno je naglasiti da se ne može prirodna sastojina posjeći, a da prije toga nije obnovljena.

Temeljni akt gospodarenja šumom treba biti osnova gospodarenja. Godišnje gospodarenje šumama temelji se na Godišnjim planovima gospodarenja a kako ne postoji Zakon o šumama na razini Federacije niti HNŽ, ovi planovi se ne donose i nepoznato je tko gospodari našim šumama.

Na temelju proizvodnih mogućnosti i stvarnog stanja sastojina utvrđuje se etat, to jest ona drvena masa koja se iz šume može posjeći, a da se ne naruši potrajnost gospodarenja šumama. Etat se razvrstava na etat glavnog sječa šume koja je zrela i predviđena za obnovu i mlađe sastojine u kojima se vrši njega proredom. Sve navedeno izostaje i šume su prepuštene goloj sječi i uništavanju.

ŠUMSKOUZGOJNI RADOVI

Biološka obnova državnih šuma se finansira iz prihoda koji korisnici državnih šuma ostvare prodajom šumskih drvnih proizvoda, prodajom ostalih proizvoda šume kao i iz drugih izvora. Važno je napomenuti da se biološka obnova državnih šuma u periodu do 2009. godine finansirala prije svega iz sredstava jednostavne reprodukcije šuma koja su se po tada važećem Zakonu o šumama izdvajala u iznosu 10 od 15% od prihoda ostvarenog od prodaje šumskih drvnih proizvoda i ostalih proizvoda šume. Također u tom periodu biološka obnova šuma se finansirala i sredstvima koja su se na osnovu člana 60. tada važećeg Zakonu o šumama (sredstva za proširenu biološku reprodukciju šuma i dr.) izdvajala i uplaćivala u proračun Federacije BiH (20%) i proračun županija (80%). Nepostojanje zakona na razini F BiH a niti na području HNŽ ne primjenjuje se ni biološka obnova šuma na području naše općine tako i šire. Generalni zaključak provedene analize realizacije šumskoprivrednih osnova jeste da se veliki dio onoga što se uzme od šume, a što se tijekom uređajnog perioda mora vratiti šumi, nažalost ipak ne vraća. Ovo je u direktnoj suprotnosti sa načelima održivog gospodarenja šumom i šumskim zemljištem ali i svojevrsni alarm za inspeksijske i druge organe nadzora.

Uvažavajući sve negativne efekte ekonomske krize kao i niz otežavajućih okolnosti poslovanja u cijelom poslijeratnom periodu, ipak se mora konstatirati da je ovakav trend ulaganja u biološku obnovu državnih šuma neprihvatljiv. U narednom periodu se i dalje mora nastaviti sa inzistiranjem da šumskoprivredna društva povećavaju iznose sredstava za uzgojne zahvate i da se sredstva namjenski prikupljena u proračun Federacije BiH i županije troše u ovu svrhu u maksimalnom iznosu.

ZAKLJUČAK

Aktualna situacija u kojoj dominira nered i bezakonje u gospodarenju šumama na području Hercegovačko neretvanske županije/ kantona može se riješiti jedino zaustavljanjem nelegalnih sječa i krađe šuma na području cijele Županije a posebno na području općine Prozor – Rama i sankcioniranjem odgovornih za izvršene krađe šuma i za nečuvanje šuma od strane odgovornih institucija i pojedinaca.

Donošenje zakona koji bi regulirao ovu oblast je mjera o važnosti koju nije potrebno posebno obrazlagati. Činjenica je da je Hercegovačko neretvanska županija/ kanton jedina u Federaciji BiH bez svog Zakona o šumama!

Šume su jedini prirodni samoobnovljivi resurs i uz svoje općekorisne funkcije zaslužuju brigu cijele zajednice. Gospodarenje šuma se mora temeljiti na načelima šumarske znanosti i zakonskim propisima. Obnova šuma mora se vršiti na zakonitostima prirodne obnove i pošumljavanja. Pošumljavanje autohtonih sastojina treba se obaviti planski na površinama koje se zbog poremećene strukture sastojine i ekoloških uvjeta ne mogu prirodno pomladiti. Prirodne šume su najstabilnije, najotpornije na negativne vanjske čimbenike, proizvode najveću i najkvalitetniju drvenu masu te kompleksno utječu na zaštitu okoliša. Sanacija oštećenih sastojina te uzgojni radovi njege, čišćenja, prorjede i zaštite moraju se provoditi stručno i na vrijeme.

Cjelokupno šumsko zemljište potrebno je urediti na način :

- sanacijom i izgradnjom protivpožarnih šumskih putova,
- obnovom i zasađivanjem kvalitetnih vrsta drvnih sortimenata,
- vršenjem eksploatacije ispod tekućeg prirasta šuma;

Radi poboljšanja uvjeta za razvoj šumarstva neophodno je razvijati i druge funkcije šuma :

- turističko rekreativne,
- gospodarske – vezane za sporedne šumske proizvode,
- zaštitne.

Dosljednom primjenom navedenih standarda i načela šume u općini Prozor – Rama mogle bi postati dijelom razvojnih resursa ove općine i biti na korist svim njenim žiteljima.

Poseban povoljan učinak za sve žitelje Općine Prozor – Rama moglo bi imati opredjeljenje da se utemelji posebno poduzeće za gospodarenje šumama na području općine Prozor – Rama, uz suglasnost onih koji imaju nadležnost za tu oblast. Pozitivan učinak bio bi višestruk:

- Bolja zaštita šuma na području Općine,
- Bolja izgrađenost šumske infrastrukture kao protupožarnih putova,
- Bolja opskrba stanovništva ogrjevnim drvetom,
- Nova uposlenost lokalnog stanovništva.

Uz činjenicu nesposobnosti aktualnih vlasti na razini Federacije BiH i Hercegovačko – neretvanske županije da donesu potrebne zakone i urede stanje u šumarstvu, **navedeni mogući pozitivni učinci nameću inicijativu kretanja u smjeru organiziranja posebnog općinskog poduzeća za gospodarenje šumama, što treba biti zadaća svih onih koji mogu imati koristan utjecaj za ostvarenje navedene inicijative.**

Pripremio:
Josip Juričić, dipl.oec. Šef Službe

Načelnik:
dr. Jozo Ivančević